
TEMA 3

Coñecemento aberto e colaborativo no ensino

Duración do curso: 30 horas

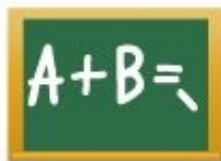

Coñecemento aberto e colaborativo no ensino: tecnoloxías e SWL

Introdución

Agora, que xa coñecemos o que é o Software Libre e as oportunidades que nos ofrece para a comunidade educativa, imos ver o que nos achega en dereitos para as persoas e as comunidades educativas.

Neste tema faremos **unha aplicación práctica das 4 liberdades** nas que se fundamenta o Software Libre e **veremos para que nos poden ser útiles**. Un bo exemplo pode ser o seguinte:

“A profesora está explicando como empregar a ferramenta X de Software Libre na aula. Xa é o segundo ano que imparten esta clase e contan coa tradución da ferramenta feita por Sara, unha alumna do curso anterior”.

O exemplo comentado é posible co Software Libre, ao ter acceso ao código fonte e podelo adaptar ás nosas necesidades. Co Software privativo, teríamos que esperar a que a empresa propietaria do software fixese a versión na lingua desexada. Esta experiencia inventada, pode ser perfectamente real. De feito, **sobran exemplos** nos que se detectan ou solucionan erros, **facéndonos partícipes de proxectos**.

Obxectivos

Os obxectivos neste tema baséanse en **analizar e interpretar os diferentes dereitos e liberdades** que nos proporciona o Software Libre para utilizalos nas nosas **tarefas docentes**:

- Traballo en **comunidade**.
- Coñecemento **aberto**.
- Sentirse coa **liberdade** de aprender e utilizar o software
- para o que desexemos.

A posibilidade de empregar nas nosas tarefas diarias a filosofía do Software Libre e Coñecemento Aberto fai que en situacións globais de crise, coma na que nos atopamos, poidamos **sentirnos útiles, independentes e autosuficientes**. Crea **novas oportunidades** para nós e o nos alumnado xa que tende a creación de novos servizos e á especialización formativa e tecnolóxica **en múltiples campos**.

Os dereitos das persoas e das comunidades educativas

O Software Libre **permítenos traballar con diferentes enfoques** nas nosas aulas. Na seguinte táboa comparativa, veremos algunhas das diferenzas máis destacadas que poñen en valor o Coñecemento Aberto.

Modelo emparellado co Software Privativo	Modelo emparellado co Software Libre
<p>Ensinanza de ferramentas informáticas.</p> <p>Exemplo 1: ensínase Dreamweaver.</p> <p>Exemplo 2: ensínase Microsoft Access.</p>	<p>Ensinanse conceptos fundamentais como base para utilizar ferramentas informáticas.</p> <p>Exemplo 1: ensínase a usar a linguaxe HTML.</p> <p>Exemplo 2: ensínase que é unha base de datos e como usala.</p>
<p>Depende de determinadas ferramentas informáticas</p> <p>Exemplo: ensínase a gardar un arquivo en Word.</p>	<p>A ensinanza depende dos fundamentos e non tanto das ferramentas.</p> <p>Exemplo: aprendemos a gardar un arquivo. Este concepto con algunhas variantes permite que sexamos capaces de gardar documentos en moitas ferramentas ofimáticas.</p>
<p>Apóia-se na aprendizaxe visual desbotando aprendizaxe analítica.</p> <p>Exemplo: trabállase coa barra de ferramentas dos programas.</p>	<p>O visual serve para acelerar os conceptos analíticos adquiridos.</p> <p>Exemplo: para abrir un programa debemos executar un comando. Deste xeito poderemos traballar co programa aínda que borrasen a icona do noso escritorio ou temos que traballar cunha configuración diferente.</p>
<p>Todo depende dunha empresa provedora de software.</p>	<p>O Software Libre é accesible a todas as persoas. Non dependemos dunha empresa en particular.</p>
<p>Trabállase sobre a base de resolver problemas de produtos.</p>	<p>Achéganse solucións a novos desafíos.</p>
<p>Foméntase o eu gaño, ti perdes.</p>	<p>Foméntase o eu gaño, ti gañas.</p>
<p>O modelo de desenvolvemento está en ocultar e obstaculizar o</p>	<p>O modelo de desenvolvemento baséase en compartir o código fonte dos programas, permitir o coñecemento</p>

Análise

A análise da táboa anterior permítenos chegar ás seguintes conclusións:

- **Existe outro modelo** de ensinanza posible na tecnoloxía e na educación en xeral.

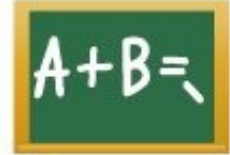
- O modelo emparellado co software libre **encaixa de xeito natural** coa súa filosofía.

E finalmente, temos que lembrar que utilizar Software Libre **non garante nada se non se modifican os esquemas da ensinanza** habitualmente empregados no software privativo.

Outros beneficios do uso do emprego de Software Libre na educación

Na filosofía do privativo fronte ao libre, como paradigmas enfrontados, vemos **as consecuencias** que pode ter o uso dunha ou doutra opción.

Esta escolla afectará ao futuro da nosa comunidade. Na actualidade existen estes dous modelos enfrontados pero moi relevantes en todos os avances reais da sociedade actual.

Coñecelos, desde a educación, **axudará a contactar cunha visión real.** A partir de aí calquera, por lóxica, desexaría transmitir un coñecemento ligado ao libre, ao feito de compartir e aos dereitos das persoas usuarias.

Na seguinte táboa analizamos en detalle outras características que diferencian o xeito de aprender empregando un ou outro tipo de software:

Con Software Privativo	Con Software Libre
As computadoras deben cumprir uns requirimentos mínimos.	En moitos casos as estacións de traballo poden ser equipos reciclados de segunda man.
É necesario a adquisición de licenzas.	Existen multitudes de programas que poden ser utilizados legalmente e constantemente nacen novas versións e novos programas coas mesmas condicións.
En moitos casos, limítase o uso dun programa de cada tipo (procesador de textos, folla de cálculo, navegador web).	Neste caso podemos empregar unha ampla cantidade de programas de cada clase. Isto permite que o alumnado sexa capaz de empregar diferentes ferramentas para conseguir obxectivos, sen depender dunha en concreto. Adquírese coñecemento funcional e non só operativo.
As licenzas habitualmente son complexas e tenden a controlar as actividades do persoal e do alumnado.	As condicións de licenciamento son claras, sinxelas de cumprir. Están deseñadas para fomentar a difusión das ideas.
Os programas só están dispoñibles nos idiomas nos que o propietario decidiu publicalo.	Se un programa en software libre non está dispoñible na lingua desexada, a súa tradución non entraría en conflito coa licenza.
O alumnado que desexa empregar o software fóra do centro ten que adquirir licenzas pola súa conta e aceptar as condicións das licenzas.	O alumnado pode empregar e facer copias do software para practicar e estudalo ou modificalo no ordenador do traballo, da casa ou installo á súa avoa se así desexa.
	O centro educativo é un centro de difusión tecnolóxica achegando solucións de base

<p>O centro debe vixiar o cumprimento das licenzas pero sen facilitar de ningún outro xeito o acceso a elas.</p>	<p>tecnolóxica ás organizacións da súa área de influencia tales coma PeMEs, cooperativas, ONGs,... reforzando así o seu rol de difusión de coñecemento socialmente útil.</p>
<p>~~Aparentemente as empresas~~ organizacións non poden aproveitar as^e vantaxes do Software Libre pola escaseza de persoal capacitado e as persoas capacitáanse en software privativo porque é o que se usa nas empresas.</p>	<p>~~Co software libre rompemos o círculo~~ vicioso formando alumnado en virtude do seu coñecemento funcional e non só operativo, capaces de adaptarse rapidamente a programas privativos se fose necesario pero podendo levar programas libres ás empresas e organizacións.</p>
<p>O alumnado aprende con ferramentas con licenzas que expresamente prohiben aprender como funcionan, tendo así un rol de simple consumidor.</p>	<p>~~O alumnado aprende ferramentas que pode~~ personalizar como desexe, tendo non só a capacidade de usalas, senón tamén de desfacelas, recombinalas crealas melloralas. e</p>
<p>~~O software para o alumnado é un ente~~ alleo, deseñado e creado nun ambiente cultural, social e económico completamente distinto ao propio. As grandes corporacións sinalan cal é o software a instalar e en que computadora. Están atentos á súa axenda comercial máis que ás necesidades reais de cada usuario.</p>	<p>~~O alumnado ve ao software como un~~ elemento dinámico e cambiante que é. Traballa con software desenvolvido por unha comunidade de miles de persoas. A finalidade é a de satisfacer súas necesidades preservando o dereito de cada quen a decidir que programa quere empregar e cal non, e de que xeito debe comportarse cada un deles.</p>
<p>~~O software empregado non debe ser~~ compartido con ninguén, xa que facelo é delito e o normal é renunciar ao dereito á solidariedade a cambio de un pouco de comodidade persoal.</p>	<p>~~A solidariedade e compartir son actitudes~~ socialmente positivas tamén no mundo do software. Ademais existen modalidades para copialo e compartilo libremente sen infrinxir a lei.</p>

Conclusións

- Pasar de Software Privativo a Software Libre non é só unha cuestión de cambio de ferramentas:

- É a diferenza entre **aprender a usar unha ferramenta** para unhas **tarefas concretas** ou **ter coñecementos** para resolver **multitude de necesidades**.

- É a diferenza entre **ter que aceptar** o que nos ofrecen ou **poder escoller** nós mesmos o que precisamos.

- Se polo de agora estivemos inmersos no sistema privativo, o cambio pódenos resultar un pouco difícil ao principio. Os resultados a curto prazo motivarannos a seguir coa adaptación.

O Software Libre e o Coñecemento Aberto garanten a motivación e as ganas de participar no grupo, é dicir, **a proactividade**. O saberse parte dun grupo, sentirse útil dentro dunha comunidade, axuda a desterrar a habitual actitude pasiva. Educar deste xeito garante o cambio. **E nós podemos axudar** mudando das habituais regras privativas á ensinanza baseada no Coñecemento Aberto.